

TAG UG/Uwch

0975/51

MATHEMATEG – C3
Mathemateg Bur

DYDD MERCHER, 7 MEHEFIN 2017 – BORE

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfryn ateb 16 tudalen CBAC (pinc);
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. (a) Defnyddiwch Reol Simpson gyda phump mesuryn i ddarganfod bras werth ar gyfer yr integryn

$$\int_5^7 \ln(1+x^2) dx.$$

Dangoswch eich gwaith cyfrifo a rhowch eich ateb yn gywir i un lle degol. [4]

- (b) **Defnyddiwch eich ateb i ran (a)** i ddiddwytho bras werth ar gyfer yr integryn

$$\int_5^7 \ln\left(\frac{3}{\sqrt{1+x^2}}\right) dx. \quad [3]$$

2. (a) Darganfyddwch holl werthoedd θ yn yr amrediad $0^\circ \leq \theta \leq 360^\circ$ sy'n bodloni

$$6 \tan^2 \theta - 6 = 4 \sec^2 \theta + 5 \sec \theta. \quad [6]$$

- (b) Darganfyddwch holl werthoedd ϕ yn yr amrediad $0^\circ \leq \phi \leq 360^\circ$ sy'n bodloni

$$3 \sec \phi + 5 \tan \phi = 0. \quad [3]$$

3. (a) O wybod bod

$$x^4 - 3x^2y + 2y^3 - 4x = 7,$$

darganfyddwch fynegiad ar gyfer $\frac{dy}{dx}$ yn nhermau x ac y . [4]

- (b) O wybod bod $x = 7t + 2t^2$, $y = \frac{4+3t}{7+4t}$,

(i) dangoswch fod $\frac{dy}{dx} = \frac{k}{(7+4t)^n}$,

lle mae gwerthoedd y cysonion k ac n i'w darganfod,

(ii) darganfyddwch fynegiad tebyg ar gyfer $\frac{d^2y}{dx^2}$. [8]

4. Mae tanc mawr sydd ar ffurf ciwboid yn cael ei ddefnyddio i storio dŵr. Mae lled y tanc wedi'i ddynodi gan x m. Mae hyd y tanc 4 m **yn fwy** na'r lled, ac mae uchder y tanc 2 m **yn llai** na'r lled. Cyfaint y tanc yw 150m^3 .

(a) (i) Dangoswch fod $x^3 + 2x^2 - 8x - 150 = 0$.

(ii) Dangoswch fod $5 < x < 6$.

[4]

- (b) Mae'n bosibl defnyddio'r berthynas gylchol

$$x_{n+1} = (150 + 8x_n - 2x_n^2)^{\frac{1}{3}},$$

gydag $x_0 = 6$, i ddarganfod gwerth x . Darganfyddwch a chofnodwch werthoedd x_1, x_2, x_3, x_4 . Ysgrifennwch werth x_4 yn gywir i ddau le degol a phrofwch mai'r gwerth hwn yw gwerth x yn gywir i ddau le degol. [5]

5. (a) Differwch bob un o'r canlynol mewn perthynas ag x , gan symleiddio eich ateb pan mae hyn yn bosibl.

(i) $\sqrt{3x^2 + 5x}$

(ii) $\sin^{-1} 3x$

[4]

- (b) Trwy yn gyntaf ysgrifennu $y = \cot^{-1}x$ fel $x = \cot y$ ac yna gan dybio deilliad (*derivative*) $\cot y$, darganfyddwch $\frac{dy}{dx}$ yn nhermau x . [4]

6. (a) Darganfyddwch bob un o'r integrynnau canlynol, gan symleiddio eich ateb pan mae hyn yn bosibl.

(i) $\int 8e^{2-5x} dx$

(ii) $\int \frac{6}{\sqrt[3]{4x-7}} dx$

(iii) $\int \cos\left(\frac{7x-9}{3}\right) dx$

[6]

- (b) (i) Differwch $\ln(3x^2 - 8)$ mewn perthynas ag x .

- (ii) **Defnyddiwch eich ateb i (b)(i)** i enrhifo

$$\int_2^6 \frac{3x}{3x^2 - 8} dx.$$

Rhowch eich ateb ar y ffurf $\ln k$, lle mae k yn gyfanrif y mae ei werth i'w ddarganfod. [6]

TROWCH Y DUDALEN

7. (a) Dangoswch, drwy wrthenghraifft, fod y gosodiad canlynol yn anghywir.

$$\text{'Os yw } \frac{7x-200}{x} > 5, \text{ yna mae } x > 100.\text{'}$$
 [2]

- (b) Mae gan graff $y = f(x)$ un maxsimwm (uchafbwynt) yn unig sydd wedi'i leoli yn y pwynt $(-2, 4)$. Mae gan graff $y = af(x + b)$ un minimwm (isafbwynt) yn unig sydd wedi'i leoli yn y pwynt $(4, -2)$. Darganfyddwch werthoedd y cysonion a a b . [2]

8. Mae gan y ffwythiant f barth $[8, \infty)$ ac mae wedi'i ddiffinio gan

$$f(x) = 2 + \frac{3}{\sqrt{5x-4}}.$$

- (a) Darganfyddwch fynegiad ar gyfer $f^{-1}(x)$. [4]
 (b) Ysgrifennwch barth f^{-1} . [2]

9. Mae gan y ffwythiant f barth $[2, \infty)$ ac mae wedi'i ddiffinio gan

$$f(x) = 4x + k,$$

lle mae k yn gysonyn.

- (a) Ysgrifennwch, yn nhermau k , amrediad f . [1]

Mae gan y ffwythiant g barth $[-3, \infty)$ ac mae wedi'i ddiffinio gan

$$g(x) = x^2 - 9.$$

- (b) Darganfyddwch werth lleiaf k fel bod y ffwythiant gf yn gallu cael ei ffurfio. [2]

- (c) (i) Ysgrifennwch fynegiad, yn nhermau k , ar gyfer $gf(x)$.

- (ii) O wybod bod $gf(2) = 7$, darganfyddwch werth k .

[5]

DIWEDD Y PAPUR